

# קול צופיין

קול צפ"ן. נשאו קול יחדו ירננו

גיליון מס' 1260

עקב תשפ"ה השיעור השבועי מיסודו של מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל האל-קי הרב **מרדכי אליהו** זצוק"ל

השיעור נמסר ע"י הרה"ג **שמואל אליהו** הרב הראשי של צפת

## זהירות מעבודה זרה בימינו

את המשכן. גם הזמן הוא זמן מיוחד, זמן שבו משה מקבל את הלוחות שצריכות להיות בלב המשכן. במקום הקדוש הזה ובזמן הקדוש הזה חוטאים ישראל בחטא העגל. ללמדך שהחטא הזה מגיע מרוב כח ועוצמה רוחנית שלא מכוונים נכון. על המצב הזה אמרו חכמינו ז"ל 'כל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו'.

### הורדת ישראל ממדרגתם – מוציאה את יצר הרע של עבודה זרה

כשמושה שובר את הלוחות הוא מוריד אותם ממדרגתם ובאותה שעה סר מהם יצר העבודה זרה. גם נדב ואביהו חוטאים מרוב גודל וקדושה וגם שלמה המלך, הוא נושא את בת פרעה בדיוק ביום שבו הוא חונך את בית המקדש. זו בת פרעה שהחטיאה אותו בעבודה זרה ביחד עם כל הנשים הנכריות שנשא כאשר רם לבבו. (עיין רש"י תהילים קז).

### קדושה גדולה צריכה זהירות כפולה ומכופלת

גם בספר ויקרא אנו קוראים על אזהרה מעבודה זרה ברגע של מעלה מיוחדת. האיסור הזה מוזכר אחרי חטא נדב ואביהו שלא ידעו כי קדושה גדולה צריכה זהירות כפולה ומכופלת ובעת חנוכת המשכן והקטרת טעו ושילמו בחייהם. אחרי החטא הזה מזהיר אותם משה שלא ליפול בעבודה זרה בעת הקדושה הגדולה, ולכן רוב האזהרות על עבודה זרה מולך, אוב וידעוני מופיעות בפרשות אחרי מות קדושים וכד'.

### לכן עבודה זרה של יהודי קשה מעבודה זרה של גוי

זו הסיבה שבגללה עבודה זרה של יהודי קשה מעבודה זרה של גוי. "עבודה זרה של נכרים שבטלוה קודם שתבא לידי ישראל - הרי זו מותרת בהנאה. שנאמר 'פסילי אלהיהם תשרפון באש'". לעומת זאת אי אפשר לבטל כלל עבודה זרה של יהודי (רמב"ם עבודה זרה ח). יש ליהודי קדושה יותר מגוי ואם הוא התעלם מהנשמה שלו והלך אחרי אלוהים אחרים, הוא בקליפה הרבה יותר גדולה.

## ביטול עבודה זרה בעת הכניסה לארץ

### עבודה זרה מנוגדת לארץ ישראל

בספר דברים מזהיר משה רבינו את עם ישראל מחטא עבודה זרה למעלה מ-25 פעמים. יותר מכל ארבעת החומשים האחרים ששם הוא מוזכר 22 פעמים. הטעם לדבר הוא שארץ ישראל היא ארץ קדושה, ועבודה זרה יש בה טומאה (שבת פב). וכן הוא אומר "נאמר אלהים איש שקוצי עיניו השליכו ובגלולי מצרים אל תטמאו אני ה' אלהיכם". (יחזקאל כ) ולכן צריכים להיזהר בארץ ישראל אפילו מנדוד טומאה של עבודה זרה.

### זהירות יתירה מעבודה זרה בכניסה לארץ ישראל

זו הסיבה שבגללה יעקב מזהיר את בניו מנדוד של עבודה זרה כאשר הם נכנסים לארץ ישראל. אומר יעקב לבניו "הסרו את אלהי הנכר אשר בתוכם והטהרו והחליפו שמלתיכם". (בראשית לה ב). הסביר הרמב"ן (ויקרא יח כה) כי בכל מקום אסור ללכת עם אלהי נכר אע"פ שלא עובדם. אבל בארץ ישראל אסור לשאת אותם בתוכנו למרות שלא מיחסיים להם שום ערך. מרוב קדושה של הארץ היא לא סובלת אפילו נדוד קל מטומאת העבודה הזרה.

### כל הגדול מחברו – יצר עבודה זרה שלו גדול משל אחרים

עוד סיבה להיזהר מעבודה זרה בארץ ישראל היא רוב קדושתה. שלפעמים לרוב קדושתה עלולים ראשי ישראל לטעות בהנהגה. כל זה בגלל שכל הגדול מחברו - טעות עבודה זרה גדולה משל חברו. כך אנחנו רואים בספר שמות מזכירה התורה את חטא העגל שבגללו אמר ה' למשה "הרף מקוני ואשמידם ואמחה את שמם מתחת השמים ואעשה אותך לגוי עצום ורב מקונו". (דברים ט).

חטא העגל בא מרוב עוצמה וגדלות. הוא מתרחש כאשר בני ישראל נמצאים ליד הר סיני במקום שיש בו השראת שכינה. במקום שבו הם בנו

זה שאומר הכתוב "פי שְׁתִּים רְעוֹת עָשָׂה עִמִּי אֲתִי עֲזָבוּ קִקֹּר מִים חַיִּים לְחֻצֵב לָהֶם בְּאֵרוֹת בְּאֵרֵי נְשֻׁבִים אֲשֶׁר לֹא יָכְלוּ הַמַּיִם" (ירמיה ב יג). בגלל החטא הכפול של עם ישראל לקחה ירושלים בכפליים "פי לְקַחַהּ מִיַּד ה' כַּפְלַיִם בְּכָל חַטָּאתֶיהָ". ולכן יש לירושלים נחמה כפולה שנאמר "נַחֲמוּ נַחֲמוּ עִמִּי יֹאמְרוּ אֲלֵהֶיכֶם" (ישעיהו מ).

## עבודה זרה הוותרנית מתירה כל תאוה

התורה מתארת עוד חטא עבודה זרה שבגללו כמעט נמחק עם ישראל כולו רגע לפני כניסתו של עם ישראל לארץ ישראל. באותה שעה מתו כל מתי מדבר (במדבר כ א) נקיים מחטא המרגלים, ניצחו את סיחון ועוג וכל קללות בלעם התהפכו להם לברכה. ברגע שיא זה מגיעות בנות מדיין ומואב ומחטיאות את עם ישראל בעבודה זרה כדי להתיר להם עריות.

ממש כמו שחטאו במדבר בע"ז להתיר להם עריות "וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה אֶת הָעַם בֹּכֶה לְמִשְׁפָּחֹתָיו". דרשו חכמים "על עסקי משפחות על עריות הנאסרות להם" (ספרי). כך הם מתירים לעצמם עריות מתוך הצחוק של חטא העגל, מצחקים בעריות שהותרו להם על ידי העבודה זרה הוותרנית שמתירה כל תאוה.

אומר (בראשית כח כא) 'ושבתי בשלום אל בית אבי והיה ה' לי לאלהים', ואומר 'לתת לכם את ארץ כנען', כל זמן שאתם בארץ כנען - הייתם לכם לאלהים, אין אתם בארץ כנען - כביכול אין אני לכם לאלהים'.

## כי עיקר כל המצוות ליושבים בארץ ה'

ומביא הרמב"ן את דברי חכמינו בספרי (עקב מג), שאמרו שעיקר קיום מצוות הוא בארץ ישראל. וכל ענין קיום המצוות בחו"ל הוא להרגיל את עם ישראל במצוות. "שכשתחזרו לא יהו עליכם חדשים". ואפילו מצוות התלויות בגוף כמו תפילין ומזוזות עיקרם בארץ ישראל "כי עיקר כל המצוות ליושבים בארץ ה'". ולפיכך אמרו בספרי (ראה פ), ישיבת ארץ ישראל שקולה כנגד כל המצוות שבתורה". ומסיים "והענין הזה הוא במקומות רבים בכתובים, ותרנונו מפורש בהם אחר שפקחתי בו עיניך".

## זהירות מנכרים בארץ ישראל שמרגילים אותנו לעבודה זרה

לכן יש מצווה מיוחדת להוריש את יושבי ארץ ישראל הכנענים ואחר כך לבער את העבודה זרה מארצנו "וְהוֹרַשְׁתֶּם אֶת כָּל יְשֵׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם, וְאֶבְדַּתֶּם אֶת כָּל מִשְׁכֵּיתָם וְאֶת כָּל צִלְמֵי מִסְכַּתָם תִּאֲבְדוּ וְאֶת כָּל בְּמוֹתָם תִּשְׁמִדוּ" (במדבר לג נב). דייק הבן איש חי (ש"ש מסעי בהקדמה) "הנה הכתוב הקדים איבוד יושבי הארץ שהם בעלי העבודה זרה קודם איבוד העבודה זרה עצמה, והטעם נראה לי בס"ד להורות לנו שהאדם צריך להתרחק ולהישמר מן המסבב הרעה יותר מן הרעה עצמה". ולכן קודם מאבדים את מסבב הרעה, ואחר כך את הרעה עצמה.

## אל תשאיר אותם שלא יהיו נישואי תערובת ואח"כ ע"ז

כן קושרת התורה בין האיסור להשאיר נכרים בארץ ישראל לבין ע"ז שכתבה ה' אֱלֹהֶיךָ לְפָנֶיךָ וְהִפִּיתָם תְּהַרְגֵם תְּהַרְגֵם אִתֶּם לֹא תִכְרַת לָהֶם בְּרִית וְלֹא תִחַנְּסוּ שְׂמָא יִהְיֶה קִירוּב לִבְבוֹת "וְלֹא תִתְחַתֵּן בָּם בְּתֶךְ לֹא תִתֵּן לִבְנֵו וְגַתּוֹ לֹא תִקַּח לְבָנֶךָ" הנישואין הללו יביאו את בנך לעבוד עבודה זרה "כִּי יָסִיר אֶת בְּנֶךָ מֵאֲחֵרֵי אֱלֹהִים וְעָבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְחָרָה אַף ה' בְּכֶם וְהִשְׁמִידֶךָ מֵהָר". ולכן "כִּי אִם פֹּה תַעֲשֵׂו לָהֶם מִזְבַּחַתֵּיהֶם תִּתְצוּ וּמִזְבַּחַתֵּם תִּשְׁבְּרוּ וְאֲשִׁירֵיהֶם תִּגְדְּעוּ וּפְסִילֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בְּאֵשׁ" (דברים ז).

## בארץ ישראל אתה מצווה לרדוף אחריהם

לכן יש מצווה מיוחדת בארץ ישראל לנתן את מצבותם ולגדע את אשריהם "שצונו לאבד עבודה זרה ובתייהם כולם בכל מיני האבוד וההשחתה. בשבירה ושרפה והריסה וחתוך כל מין שיאות לו, רוצה לומר כמה שיהיה יותר מופלג ויותר ממחר בהשחתתו. והכונה שלא נניח להם רושם. והוא אמרו יתברך "אֶבְדַּ תִּאֲבְדוּן אֶת כָּל הַמְּקוֹמוֹת אֲשֶׁר עָבְדוּ שָׁם הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אִתְּם יְרִשִׁים אִתְּם אֶת אֱלֹהֵיהֶם עַל הַהָרִים הַרְמִים וְעַל הַגְּבְעוֹת וְתַחַת כָּל עֵץ רַעֲנָן" (דברים יב ב).

ואמרו גם כן "מִזְבַּחַתֵּיהֶם תִּתְצוּ וּמִזְבַּחַתֵּם תִּשְׁבְּרוּ וְאֲשִׁירֵיהֶם תִּגְדְּעוּ וּפְסִילֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בְּאֵשׁ" (דברים ז) ואמרו גם כן "וְנִתְצַתֶּם אֶת מִזְבַּחַתֵּם וְשִׁבְרַתֶּם אֶת מִזְבַּחַתֵּם וְאֲשִׁירֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בְּאֵשׁ וּפְסִילֵיהֶם תִּגְדְּעוּ וְאֶבְדַּתֶּם אֶת שְׂמֵם מִן הַמְּקוֹם הַהוּא" (דברים יב). וכו' ואמרו שם "וְאֶבְדַּתֶּם אֶת שְׂמֵם מִן הַמְּקוֹם הַהוּא" בארץ ישראל אתה מצווה לרדוף אחריהם ואתה מצווה לרדוף אחריהם בחוזה לארץ (ספר המצות להרמב"ם - עשה קפה). ובהלכות עבודה זרה (ז א) משלים הרמב"ם ואומר "אבל בחוץ לארץ אין אנו מצווין לרדוף אחריה אלא כל מקום שנכבשו אותו נאבד כל עבודת כוכבים שבו".

כך אנחנו צריכים לכוון בכל פעם שאומרים "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד". שאין עוד מישהו אחר בעל כח שה' נתן לו שליטה בעולם

## זהירות מיוחדת מעבודה זרה בארץ ישראל

## הכותים לא נענשו בחו"ל ונענשו בארץ ישראל על ע"ז

כמו שעבודה זרה של יהודי חמורה מעבודה זרה של גוי, כך עבודה זרה בארץ ישראל חמורה מעבודה זרה בחו"ל. ומסביר הרמב"ן (ויקרא יח כה) שהכותים נענשו בארץ ישראל כי "לא ידעו את משפט א-להי הארץ וישלח כם את האריות והנם ממייתים אותם כאשר אינם יודעים את משפט א-להי הארץ".

והנה הכותיים לא היו נענשים בארצם בעבדם את אלהיהם, לשלח בהם את האריות, ובבואם בארץ השם, ועשו שם כמעשיהם הראשונים שלח בהם האריות הממייתים אותם". כי ארץ ישראל "היא נחלת ה' מיוחדת לשמו". וכן שנו בספרא (קדושים יא ז), ולא תקיא הארץ אתכם וגו', ארץ ישראל אינה כשאר ארצות, אינה מקיימת עוברי עבירה.

## כל הדר בחוץ לארץ פאלו עובד עבודה זרה

להמחיש את הקשר שבין ארץ ישראל לאיסור עבודה זרה מביא הרמב"ן את הגמרא שאומרת כי עצם המגורים בחו"ל הם כמו ע"ז, ולכן לא נענשו הכותים על ע"ז שעבדו בחו"ל.

"תנו רבנן, לעולם ידור אדם בארץ ישראל, אפלו בעיר שרבה עובדי כוכבים. ואל ידור בחוץ לארץ, ואפלו בעיר שרבה ישראל, שכל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוה, וכל הדר בחוץ לארץ דומה כמי שאין לו אלוה. שצאמר, (ויקרא כה) "לתת לכם את ארץ פנען להיות לכם לאלהים". מקשה הגמרא "וכי כל שאינו דר בארץ אין לו אלוה? אלא לומר לה, כל הדר בחוץ לארץ פאלו עובד עבודה זרה. וכן בנדון הוא אומר, (ש"א כו) "כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה', לאמר לה עבד אלהים אחרים". וכי מי אמר לו לדוד, "לה עבד אלהים אחרים"? אלא לומר לה, כל הדר בחוץ לארץ, פאלו עובד עבודת כוכבים" (כתובות קי ב).

ומביא הרמב"ן את דברי חכמינו בתוספתא דעבודה זרה (פ"ה ה"ה) הרי הוא

**דוכנים של נוצרים במעבר מנדלבוים**

לפני מלחמת ששת הימים הייתה העיר העתיקה בשלטון הירדנים. הגבול בינם לבינינו עבר במעבר "מנדלבוים". ומנהג היה בכל ערב חג המולד שערבים מהעיר העתיקה היו מציבים דוכנים בשער מנדלבוים ומוכרים ליהודים חפצים במחירים נמוכים מאוד. והיו יהודים צובאים על הדוכנים לקנות בזול. ואמר לנו הרב שאסור לקנות מהם כלום כמו ההלכה שאומרת שאסור שלשה ימים לפני ימי החג שלהם לקנות מהם דבר. ושאלתי אותו איך כל האנשים קונים למרות שהם נראים דתיים או חרדים. ואמר לי שהם רגילים לנהוג כמו בחו"ל שרק ביום החג שלהם אסור לקנות. אבל הם לא למדו את ההלכה במקורה לראות שבארץ ישראל יש איסור גם שלשה ימים קודם לכן.

**הנכרים בחו"ל לא עובדי עבודה זרה הם אלא מנהג אבותיהם בידיהם**

שכך נכתב בשו"ע (יו"ד סימן קמח) כי יש הבדל בין נכרים שעובדים עבודה זרה בארץ ישראל לנכרים שעובדים ע"ז בחו"ל. שהעובדים בחו"ל לא באמת מאמינים בעבודה זרה שלהם, אלא "מנהג אבותיהם בידיהם" ואילו הנכרים שנמצאים בארץ ועובדים ע"ז יכול להיות שעובדים אותה באמת.

ההלכה הזאת נאמרת על איסור קניה מהנכרים שלשה ימים לפני החג שלהם. "במה דברים אמורים, בארץ ישראל. אבל בשאר ארצות אינו אסור אלא יום הגם בלבד". והסביר הט"ז "לפי שהעובדי כוכבים שבחוצה לארץ לא עובדי עבודת כוכבים הם אלא מנהג אבותיהם בידיהם". אבל הנכרים בארץ ישראל - באמת מאמינים בעבודה זרה, ולכן צריך להזהר איתם ביותר.

**מוחקים כל צלב**

מרן הרב מרדכי אליהו זצוק"ל היה נזהר זהירות מרובה מכל מה שיש בו נדנדוד של צלב או משהו אחר מעבודה זרה. כל מקום שהיה נראה כמו צלב על סידור או על בגד הוא היה מסיר מהבית. ובאמת לא היה נכנס לבית אם בטעות נכנס בו משהו עם ציור של צלב מעליו. מפורסם הסיפור שקיבל מדלית זהב מנשיא צרפת ומחק את הצלב שהיה על המדליה הזאת. לקיים מה שנאמר "ואת כל צלמי מסכתם תאבדו".

**לפגום צורת אדם שלימה**

כשהיינו ילדים היה הרב מלמד אותנו לחתוך כל אף או אוזן של בובה שהייתה שלימה, כמו שכתוב בשו"ע (קמא) "אסור לצייר צורות שבמדוד שכינה וכו' וכן צורת אדם לבדו, כל אלו אסור לעשות אפילו הם לנוי. ואם עובד כוכבים עשאו לו, אסור להשהותם". אמנם אם הם מצויירים ואינם תבליט - מותר.

פעם הוזמן מרן הרב זצוק"ל לבית יהודי עשיר בלוס אנג'לס וראה בפתח ביתו פסל של משה רבינו עם קרני הוד. בעל הבית קנה אותו בשביל להתקרב לקדושה והתפאר בו בפני מרן הרב זצ"ל. אמר הרב לבעל הבית שאסור להשאיר פסל כזה בפתח ביתו למרות שאומרים שזה מסמל את משה רבינו.

לקח בעל הבית פטיש בכוונה לשבור את קצה אוזנו של הפסל אבל המכה הייתה חזקה והפסל נבקע לכל אורכו. שמוח העשיר שמחה גדולה כי כעת הוא יכול להסביר באמצעותו לכל אורחיו את ההלכה שאומרת שאסור לאדם להשאיר בביתו צורה שלימה של אדם.

**כמרים במלון בירושלים**

פעם היה נכנס של כמרים נוצרים בירושלים, ומשרד החוץ שכר חדרים בבתי מלון בשביל לארח את כל הכמרים שהיו אמורים לבוא לירושלים. בין השאר הם הגיעו למלון שהיה בשכונת בית הכרם בירושלים. ובעל המלון שאל את הרב האם מותר לו לארח כמרים נוצרים שיש עליהם צלבים.

אמר לו הרב כי על פי ההלכה צלב שתלוי על הצוואר לקישוט אין לו דין של עבודה זרה (בא"ח ש"ש מסעי ב). ואע"פ שלא טוב להחזיקו בבית, אין איסור על בעל המלון שאנשים עם צלב יתגוררו במלון שלו. אבל על כמרים שעונדים את הצלב על צווארם כתב הבן איש חי "מכל מקום צורת שתי וערב שתולין הכומרים על בגדיהם או על צווארם, יש להחמיר בהם" (מסעי ש"ש ד).

אמר הרב לבעל המלון תגיד לאנשי משרד החוץ שאתה מוכן לארח את הכמרים ובלבד שישאירו את הצלבים שלהם בכספת מחוץ למלון. אנשי משרד החוץ מאוד כעסו על בעל בית המלון ואמרו לו כי אם הם יעשו מה שהוא מבקש תהיה תקרית דיפלומטית וכד'. ביטלו אצלו את העסקה ואמרו לו שהוא הפסיד כי הם לא ישכרו ממנו את המלון.

הגיע יום הכנס והגיעו הרבה כמרים יותר ממה שתכננו. לא היה לאנשי משרד החוץ מקום להלין את הכמרים הנוספים בירושלים. בצר להם אמרו לכמרים שלא היה להם מקום לינה תנסו את המלון בבית הכרם, אבל אל תגידו שאנחנו שלחנו אתכם. באו הכמרים לבעל המלון והוא אמר להם שהוא מוכן להשכיר להם חדרים בתנאי שאת הצלבים הם שמים בכספת מחוץ למלון. הסכימו הכמרים בשמחה, ובעל המלון גבה מהם מחיר כפול מהמחיר שרצו לשלם לו אנשי משרד החוץ. כשהגיעו הכמרים לכנס שלהם, שאלו אותם אנשי משרד החוץ אם קיבלו אותם יפה בבית המלון הזה. הם חששו שנוצר שם ויכוח ונהייתה מריבה. אמרו להם הכמרים כי במלון קיבלו אותם מאוד יפה, חדרים טובים וכו'. הם רק ביקשו מאיתנו לשים את הצלבים בכספת, ואין לנו עם זה שום בעיה. אמר הרב לבעל המלון עליך נאמר "שומר מצווה לא ידע דבר רע". ובאמת למה אנחנו כל כך מחמירים בצלב של נוצרים?

**יש מצווה מיוחדת להוריש את יושבי ארץ ישראל הכנענים ואחר כך לבער את העבודה זרה מארצנו והורשתם את כל יושבי הארץ מפניכם, ואבדתם את כל משפחתם ואת כל צלמי מסכתם תאבדו ואת כל גמותם תשמידו"**

**עבודה זרה בשיתוף - עיקר עבודה זרה של ימינו**

**נוצרים - עבודה זרה בשיתוף**

הרמב"ם (עבודה זרה פרק ט הלכה ד) פוסק "הנוצרים עובדי עבודה זרה הם". אע"פ שהם מאמינים באל אחד שנמצא בשמים. הם משתפים איתו גם את ישו שהוא לדעתם גם אלוהים באיזה שהוא אופן וזה נקרא עבודה זרה בשיתוף. לכן צריך להיזהר ולא להיכנס לכנסיה או למנזר שלהם. ואפילו לא לעבור לידם. שנאמר במשלי (ה ח) "הרחק מעליך דרךך ואל תקרב אל פתח בתיה". ואפילו לעבור במקום קרוב אסור (שו"ע יו"ד קמט-קנ).

**מהי עבודה זרה בשיתוף?**

הרמב"ם מסביר שבימי אנוש טענו אנשים טעות גדולה ואמרו הואיל והאלהים ברא שמש וירח וכוכבים להנהיג את העולם, נשבח ונפאר לה' שברא אותם, ונשבח ונפאר גם את השמש הירח והכוכבים שמאירים לנו ומביאים לנו ברכה. הם חשבו שהשבח שהם נותנים לכוכבים ולשמש ולירח זהו רצון האל. "וכיון שארבו הימים נשתכח השם הנכבד והנורא מפי כל היקום ומדעתם ולא הכירוהו" ונשארו רק בעבודה לשמש, לירח ולכוכבים לבדם.

# סיפורים על הרב זצ"ל

## ברכה ליהודים בלבד

במשך שנים רבות התגוררתי בצנרת-עילית, ובתום לימודי בישיבה חזרתי לשם בשליחותו של מרן הרב זצ"ל, על-מנת להקים את הגרעין התורני במקום. בתחילה התגוררתי ברחוב מסוים, ואט-אט החלו ישמעאלים לרכוש דירות ולהשתלט על השכונה. לבסוף נשארו שם שתי משפחות יהודיות בלבד, אנחנו והשכנים בדירה ממולנו. חודשיים לפני תום השכירות, הגיע בעל-הבית ואמר לנו שאין בכוונתו לחדש את החוזה, והוא רוצה לשפץ ולהשכיר לדירי חדש שמשלם יותר. ידוע שלפי ההלכה אסור להוריד את המזוזות גם כשעוברים, ולכן שאלתי את בעל-הבית האם השוכר החדש הוא ישמעאלי, שאם כן צריך להוריד אותן. ואולם בעל-הבית השיב: "מה פתאום?!"

עברו חודשיים, אנחנו עובנו לדירה חדשה, אבל לא הייתי שקט בעיני המזוזות. החלטתי לקיים את "וקמת ועלית אל המקום", התפללנו שהרית אצל הרב ולאחר התפילה שאלנו אותו האם אפשר לסמוך על המילה של בעל-הבית שאמר שלדירה לא ייכנס ישמעאלי, שכן השארנו שם את המזוזות שלנו. מרן הרב ענה לנו: "תיגש מהר לבית ותפרק את המזוזות, מי שנכנס הוא לא רק שוכר, הוא קנה את הבית והוא נוצרי עובד עבודה זרה, ועוד יותר מכך - את כל הרחוב כבר מכרו לערבים... תיגש מהר ותפרק את המזוזות שלך".

היינו בהלם מהתשובה המדויקת, ומכך שהרב יודע בדיוק דברים שאנחנו שדיברנו עם בעל-הבית, לא ידענו. נסענו מייד לצנרת-עילית. הגענו לביתנו לשעבר, והבחנו שבכניסה עדיין יש מזוזה. דפקנו בדהלת, ומי שפתח אותה היה ערבי נוצרי, ומאחוריו ניצב פסל של מריה!

אמרנו לו שאנחנו הדיירים הקודמים ובאנו לקחת את המזוזות שהשארנו במשקופים. הגוי אמר: "אני לא מסכים! רק אתמול צבעתי את המשקופים, וגם שמעתי שמזוזות של יהודים מביאות ברכה לבית...". אמרנו לו שזה מביא ברכה רק ליהודים, ואם הוא לא נותן לנו רשות אנחנו מזמינים משטרה. הגוי נטרצה, ואנו שלפנו מברגים והתחלנו להסתובב בבית ולפרק מזוזות. עם כל מזוזה שפירקנו, התפללנו שהבית יגאל ויירכש מחדש על-ידי יהודים כשרים. לבסוף נתברר לנו שבאמת כל הרחוב נמכר לנוכרים. מדהים איך מרן הרב יושב בירושלים, אך יודע בפרטי פרטים מה מתרחש בכל פינה.

(הרב אופיר קריספיל, גרעין תורני, צנרת-עילית)

## 13 מי יודע

סיפר הרב משה ברכה: פעם הזכיר הרב זצ"ל בשיעור שהקלפים של פוקר הם כולם עבודה זרה. סיפורתי את הדברים לחבר שהיה מצלם את שיעורי הלויין, והוא לא האמין לי שזה באמת מה שהרב אמר. הוא שאל את הרב, והרב אמר שהם כולם עבודה זרה. אותו חבר התעקש ושאל את הרב אולי רק הקלפים עם הציורים הם בעייתיים ולא כולם, אבל תשובת הרב לא השתנתה: כל הקלפים הם עבודה זרה. שאלתי את הרב מה לעשות עם קלפים שיש בבית, והוא השיב שהטוב ביותר הוא להעלותם באש, ואם לא - לזרוק לפח. הכנו אש יפה וזרקנו את כל הקלפים לתוכה. אלה היו קלפים יקרים מאוד, אבל אם זאת עבודה זרה, אנחנו לא חושבים פעמיים. אשתי היא אומנית ועלה בדעתה רעיון, להכין קלפים מ-1 עד 13 בהתבסס על "אחד מי יודע". הדפסתי את הקלפים הללו והבאתי לרב, והוא התלהב מאוד. הוא קרא לרבנית והראה לה ואמר: תסתכלי מה זו קדושה. תראי מה נותנים לילדים לשחק.

כדי להבין את דברי הרב נזכיר מה שכתב רבי לוי יצחק מברדישוב זיע"א בספרו "קדושת לוי": "בפרט שראיתי היום שבנוענונו הרבים נפרצה פרצה באחינו בית ישראל לשחוק בקארטין (קלפים) וקל בעיניהם דבר זה. אבל הו יודעים שבכל קארט (קלף) יש בודאי קליפה גדולה אשר לא ראוי להזכירה" (דרושים לחנוכה) וכנראה כוונתו הוא לסימן התלתן שמודפס על הקלפים שהוא סמל לע"ז הנוצרית.

השיתוף הזה שבו גם עובדים את ה' וגם עובדים את הנבראים שהוא ברא - נקרא עבודה זרה בשיתוף. כך היה בדיוק חטא העגל. עובדיו לא כפרו בה' שברא את העולם שהרי נאמר "וירא אהרן ויבן מזבח לפניו ויקרא אהרן ויאמר חג לה' מקר" (שמות לב). הרי שהתכוונו לעבוד את ה' ואת העגל ביחד. כנגד הבלבול הזה הזהירה התורה בעשרת הדברות ואמרה "אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים" הרי אמונה בה' כתובה. אעפ"כ הוסיפה התורה ואומרת "לא יהיה לך אלהים אחרים על פני". מסביר האבן עזרא שבדיבור השני ה' מלמד אותם כי לא ראוי לשתף "עמי אלהים אחרים" וזהו "על פני".

## זה חטא שלמה בבית המקדש

כן ראינו ששלמה חונן את בית המקדש לה' ונותן לנשים לעבוד אלילים בהר הזיתים מול בית ה'. "וילך שלמה אהרי עשתרת אלהי צדנים ואהרי מלכם שקץ עמונים: ויעש שלמה הרע בעיני ה' ולא מלא אהרי ה' כדוד אביו: אז יבנה שלמה במה לכמוש שקץ מוזבב בהר אשר על פני ירושלים ולמלך שקץ בני עמון". איך כל האלילים האלה הולכים אצל שלמה ביחד עם בנין בית המקדש? התשובה היא שהוא חושב כי הוא עובד את ה' ואת כל האלילים האחרים שבאים מכוחו.

## כך הכניס אחו את המזבח של דמשק בבית ה' מול קודש הקדשים

כך הכניס אחו מלך יהודה את המזבח של אלילי דמשק לבית המקדש ליד מזבח ה'. "וירא את המזבח אשר בדםמשק וישלח המלך אהו אל אוריה הפכה את דמות המזבח ואת תבניתו לכל מעשהו: ויבן אוריה הפכה את המזבח ככל אשר שלח המלך אהו מדםמשק פן עשה אוריה הפכה עד בוא המלך אהו מדםמשק: ויבא המלך מדםמשק וירא המלך את המזבח ויקרב המלך על המזבח ויעל עליו" (מלכים ב טז).

והוא השאיר את מזבח ה' שנאמר "ואת המזבח הנחשת אשר לפני ה' ויקרב מאת פני הבית מבין המזבח ומבין בית ה' ויתן אתו על ירך המזבח צפונה". הוא מקריב את הקרבנות על המזבח החדש שהביאו מדמשק "ומזבח הנחשת יהיה לי לבקר".

## לכן ההדגשה - אין עוד ואין עוד מלבדו

לכן אומרת התורה בפרשת ואתחנן "אתה ה'ראת לדעת פי ה' הוא האלהים אין עוד מלבדו" לדעת שאין אלוהים אחרים ליד ה'. שוב חוזרת התורה ואומרת "וידעת היום והשבת אל לבבך פי ה' הוא האלהים בשמים מופעל ועל הארץ מתחת אין עוד" (דברים ד). וכך אנחנו אומרים בכל עלינו לשבח, לדעת כי ה' הוא אלוהים ואין עוד מלבדו.

כך אנחנו צריכים לכוון בכל פעם שאומרים "שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד". שאין עוד מישהו אחר בעל כח שה' נתן לו שליטה בעולם. אעפ"י שאנו מכירים שיש שמש וירח וכוכבים ויש להם כח להאיר, אבל אין שום מצב שנעבוד אותם אפילו ליד עבודת ה'.

## אפס בלתך גואלנו לימות המשיח

וזה מה שביין העולם בימות המשיח. לכן אנחנו מתפללים ואומרים בשבת "אין ערוף לך ה' אלהינו - בעולם הזה. ואין זולתך מלכנו - לחיי העולם הבא. אפס בלתך גואלנו - לימות המשיח. ומי דומה לך מושיענו - לתחיית המתים". שלעתיד לבא יהיה ברור לכולם שאין גואל אחר מלבד ה'. ויתקיים בנו (זכריה יד ט) "ויהיה ה' למלך על כל הארץ, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד", אמנן.

## תשובה כהלכה

החג הזה. כמה נשים נאנסו לכבוד החג הזה. כמה עלילות נוספות שנהא נאסרו ונרקמו בחג הזה. קשה לנו לשכוח את הכול. אם הגויים היו מבקשים סליחה על כל מה שעוללו לנו בחג הזה כל השנים, היינו אולי סולחים. אבל הם ממשיכים עם האנטישמיות שלהם בצורה קצת מוסתרת והרבה גלילה. לכן איננו יכולים לשמוח אתם בשמחתם. במיוחד שהיא ציון דרך ללידתו של האיש שהוא בשבילם אלוהים. זה אומר כי בשבילנו זה עבודה זרה. למזלנו יש מהם שאומרים שהוא כבר לא אלוהים, בכל מקרה הם בהתקדמות ואנחנו בביעה עם היום הזה.

**מכאיל צלם.** אני עובדת בחנות מזכרות ומכרים שם בין היתר דברים של נוצרים כמו צלב, וכל מיני דברים של עבודה זרה. האם מותר לי לעבוד שם? צלבים זה לא עבודה זרה. זה מוגדר על-פי ההלכה כתכשיט, ולכן זה מותר.

**יסק דעית.** האם יש משמעות להתחדשות השנה האזרחית? האמת היא שהינן צריכים לשמוח ביום הזה כדי להיות שותפים בשמחתם של אחרים. אבל לצערנו היום הזה כרוך בכל כך הרבה כאב וסבל שהגויים הנחילו לנו ביום הזה דווקא. כמה יהודים נשרפו דווקא לכבוד